

Neeme Kuningas oma uues koduteatris, Krasnojarski riiklikus ooperi- ja balletiteatris.

FOTO: JULIA ANDROSOVA / KRASNOJARSKI OOPERI- JA BALLETTITEATRIS

EESTLANE SIBERIS. Venemaalt tuleb üha enam sõnumeid, kuidas lavastusi tühistatakse või suisa keelatakse.

Venemaa miljonilinna teatris jalutab nüüd ringi Kuningas

INTERVJU

TIIT TUUMALU
toimetaja

Viimastel aastatel varjus püsinud Neeme Kuningas ütleb, et olnuks loll, kui loobunuks kaugel Siberis asuva Krasnojarski riikliku ooperi- ja balletiteatri pealavastaja ametikohast.

Julgen öelda, Neeme, et teie nimetamine Krasnojarski muusikateatri pealavastajaks tuli nagu välgest taevast.

Tõesti?

Tõesti. Kõigepealt sellepärast, et teie tegemistest pole pärast seda, kui teed mõni aasta tagasi Estonia teatriga lahku läksid, midagi laiemalt kuulda olnud.

Need teed ei ole ju lahku läinud selles mõttes, et... Vaadake, ma lugesin just lehest, et Neeme Kuningas on endine eestlane. Eestlane pole kunagi endine. Eestlane on alati eestlane. Ka mina.

Hingelt?

Mitte ainult hingelt. See, et teatri arengus on erinevaid etappe, ei tähenda, et... Ma olin 19-aastane, kui ma Estonia teatrisse läksin, ja töötasin

seal 37 aastat. Kuidas ma siis ütlen, et ma ei ole eestlane!?

Vahepeal olite koguni töötanud, nagu lehest võis lugeda.

Töötanud selles mõttes, et oma erialal – ooperilavastaja erialal – mul Eestis tõesti tööd ei olnud. Ja globaalselt... See aeg ja energia, mille ma pühendasin Estoniale, ei jätnud lihtsalt aega tegeleda sellega, et ennast suurel tööturul pildil hoida. Ja ega see sebumine, agentidega suhtlemine, enesemüümine – see pole mulle kunagi meeldinud.

Võin öelda, et ma pole endale ühtki lavastust ega töötust välja sebinud ja pean ennast selles mõttes väga õnnelikuks inimeseks. Alati on mulle tööd pakutud.

Kas Krasnojarskiga oli samamoodi?

Jah. Vaadake, see, et mind siin Eestis näha pole olnud või et ma pole ise tikkunud ennast näitama, ei tähenda, et ma muusikamaailmast eemale oleksin jäänud, et ei suhtleks erialaselt.

Dmitri Bertman, kellega mind seob kollegiaalne ja ka isiklik sõprus, algatas mõned aastad tagasi täiesti unikaalse asja – noorte ooperilavastajate rahvusvahelise konkursi, mis toimub iga kahe aastat tagant Venemaal. Mind on iga kord sinna žüriisse kutsutud. Olen kohtunud näiteks Fiorenza Cossettoga, kes on üks 20. sajandi suurimaid lauljannasid, Varssa-

vi Suure Teatri juhi Waldemar Dąbrowski ja paljude teistega.

Konkursi teine voor toimub just Krasnojarskis, paralleelselt Pjotr Slovtsovi nimelise vokalistide konkursiga. Sealse teatri peadirigent ja kunstiline juht on ka selles žüriis ja me oleme puhtkollegiaalselt, aga võib-olla ka enam kui kollegiaalselt, rääkinud kunstist, teatrist, maailmast, sellest, kuidas meie seda näeme – ja mitte tunde, vaid suisa päevi. Tundnud isegi teatavat sugulust.

Võin öelda, et ma pole endale ühtki lavastust ega töötust välja sebinud. Alati on mulle tööd pakutud.

Nii et te ei saa öelda, et see üllatusena oleks tulnud – et suur Venemaa teater teeb järsku ettepaneku tööle tulla?

Tuli siiski, kuigi nüüd, kui ma tausta tean, siis enam mitte nii väga. Minu väljavalimine – selles on oma loogika. Ma ei ole ju eile sündinud. Ma saan aru, et ma ei olnud ainus kandidaat. Aga ju ma siis osutusin kõige sobivamaks. Ka nende lavastuste põhjal, mis ma siin Eestis olen teinud.

Aga küllap oli ka soov sellist – nüüd ma ju töötan Aasias – euroopalikku, läänelikku teatrikorraldust juurutada. Sest mis seal salata, Krasnojarski teater on sellises seisus, et mul tekkis täielik déjà vu, nagu 25 aastat tagasi Estonia puhul. Kui me Estonias alustasi-

me, siis oli ka siin selline nõukalik mõttelaad. Alles nüüd on peale kasvanud noorem põlvkond, kes muigab, ei saa isegi aru, et selline aeg üldse oli, kus rahvakunstnikel olid hauakivilepingud ja teater toimus suurel määral sotsiaalhoolekandetasusena, kus hoiti palgal inimesi, kes ju tegelikult tööd ei teinud või kelle parim enne oli möödas.

Ja see oli selline pikk protsess, millega tuli delikaatselt toimetada: ma räägin seda selleks, et te mõistaksite ilmseid paralleele. Krasnojarskis seisab see kõik alles ees. Ebaopulaarsed otsused tuleb siin nutikalt teha. Et maandumised inimeste elus oleksid võimalikult valutud.

Eestlane Venemaa suure teatri juhtival ametikohal on väga harv nähtus – viimati oli vist Eri Klas Nova ja Opera peadirigent.

Ma arvan, et üks oluline argument minu CVs oli GITISE (Venemaa teatrikunstnike akadeemia) taust. Olla Ansimovi, Pokrovski ja Akulovi õpilane – neid ei ole palju, kes on toimetama jäänud. Praegu on seal teine põlvkond, kes on juba Bertmani õpilased.

Juhtusin lugema üht Krasnojarski kohalikku väljaannet, kus küsiti, miks on vaja tuntud lavastajale Neeme Kuningale Venemaa provintsiteatrit.

Vaadake, see on ju lavastus, mida ma seal teen. Ma olen lavas-

taja. Ja see on suurem lavastus, kui teha terve Wagneri «Nibelungide sõrmus». Ma mõtlen see teater seal. No mis siis veel? Kui mul on selline võimalus... Kuhu ma Euroopas lähaksin? Igal pool on järjekord ukse taga. Ma ei ole selline trügija tüüp ja ma olen sellises eas ka juba, et... Ma tahan tegeleda asjadega, mis mulle huvi pakuvad, ja suhelda inimestega, kes mulle sümpaatsed on. Kõik.

Väga hea vastus.

Ma ei põe, ma ei sure ära, et mind ei ole kutsutud kusagile Euroopa mainekasse teatrisse... Mulle sobib Krasnojarsk ka väga hästi.

Kas olete nõus, et Krasnojarski teater on Venemaa mõistes provintsiteater, aga mitte geograafiliselt, vaid kunstiliselt tasemelt?

Ma ei taha oma koduteatrit kuidagi solvata, aga siiski pigem on. See muide ei puuduta balletti. See on seal väga tugev. Sergei Bobrov, kes on ühtlasi teatri kunstiline juht ja keda Juri Grigorovitš (legendaarne ballettmeister, kauaaegne Moskva Suure Teatri balleti-juht – T. T.) näiteks peab oma akadeemiliseks pojaks, mantlipärijaks, on selle taseme väga kõrgele viinud.

Just täna (intervjuu on tehtud esmaspäeval – T. T.) sõidavad nad kolmeks kuuks Inglismaa turneele, samal ajal on koduteatris võimalik mängida isegi «Luiked järve». Kujutate et-